Punkt i protokollet PR 126/2017 rd

Plenum

Onsdag 29.11.2017 kl. 14.02—17.01

4. Debattinitiativ om reformering av de riksomfattande målen för områdesanvändningen
Debattinitiativ DI 13/2017 rd

Debatt

Andre vice talman Arto Satonen: Ärende 4 på dagordningen är en aktuell debatt om reformering av de riksomfattande målen för områdesanvändningen. Den aktuella debatten inleds med ett anförande av debattinitiativets första undertecknare, riksdagsledamot och miljöutskottets ordförande Satu Hassi. Nästa anförande hålls av bostads-, energi- och miljöminister Kimmo Tiilikainen. Därefter kan ledamöterna anmäla sig för inlägg genom att trycka på knapp P. Vi inleder debatten med två minuter långa anföranden och i något skede av debatten går vi sedan över till en minut långa repliker. För den aktuella debatten reserveras sammanlagt en och en halv timme.

Debatt

14.14 **Satu Hassi vihr** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet täsmentävät maankäyttö- ja rakennuslain mukaisia suunnitteluvaatimuksia eli ohjaavat maakunnissa ja kunnissa tehtäviä kaavapäätöksiä. Tämä ohjauskeino tuli käyttöön, kun maankäyttö- ja rakennuslaki uusittiin vuosituhannen vaihteessa. Valtioneuvosto on viimeksi tarkistanut valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet eli VATit vuonna 2008, ja nyt niitä jälleen uudistetaan.

Aiemmat eduskunnat ja ympäristövaliokunnat ovat lausuneet, että päätöstä uusittaessa asia tulee aina tuoda eduskunnan käsiteltäväksi. Ympäristövaliokunta katsoo, että näin tulee olla myös jatkossa. [Hälinää — Puhemies koputtaa]

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Pyydän, että sali keskittyy kuuntelemaan puhujaa.

Ympäristöministeriö antoi valiokunnalle selvityksen valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden uudistamisesta lokakuun 20. päivä tänä syksynä.

Valtioneuvoston päätösluonnoksessa tavoitteet on jaettu viiteen osaan: toimivat yhdyskunnat ja kestävä liikkuminen; tehokas liikennejärjestelmä; terveellinen ja turvallinen elinympäristö; elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat; ja viidentenä uusiutumiskykyinen energiahuolto.

Ympäristövaliokunta toteaa ministeriölle antamassaan lausunnossa, että ehdotetut tavoitteet eivät olennaisesti muuta nyt voimassa olevan päätöksen sisältöä, vaikka tekstin rakenne uudistetaan ja tavoitteet uudistetaan vastaamaan yhteiskunnan muutokseen. Myös oikeusvaikutukset säilyvät ennallaan.

Päätösluonnoksen tavoitteiden määrä on aikaisempaa suppeampi. Ajatuksena on keskittyä nimenomaan valtakunnallisesti merkittävien asioiden huomioon ottamiseen kaavoituksessa. Tavoitteissa ei toisteta erityislakien rajoituksia, esimerkiksi vaikka pohjaveden pilaantumiskieltoa.

Suomen eri alueet ovat kovin erilaisia, ja kaupungistuminen vahvistaa eroja entisestään. Valiokunta pitää tarkoituksenmukaisena, että tavoitteet on muotoiltu jossain määrin aiempaa enemmän mahdollistaviksi rajoittamisen sijaan.

Arvoisa puhemies! Maakuntauudistus voi muuttaa alueidenkäyttötavoitteiden asemaa, koska se tulee toteutuessaan muuttamaan merkittävästi hallinnon rakenteita sekä työnjakoa valtion, maakuntien ja kuntien viranomaisten välillä. Kun ympäristöministeriö ei enää vahvista maakuntakaavoja, korostuu vuorovaikutteinen yhteistyö, mikä voi kasvattaa valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden merkitystä.

Valiokunta katsookin, että uudistuksen vaikutuksia tulee seurata suhteellisen pian sen jälkeen, kun hallinnon rakenteet on uusittu ja tavoitteiden soveltamisesta saadaan kokemuksia.

Tavoitteiden sisällöstä haluan nostaa esille seuraavaa:

Pariisin ilmastosopimuksen myötä on selvää, että kaavoituksen pitää osaltaan edistää vähähiilisen ja resurssitehokkaan yhteiskunnan rakentamista sekä uusiutuvaan energiaan nojaavaa energiantuotantoa. Päästörajojen kiristäminen voi hyvinkin pian tulla ajankohtaiseksi sekä EU:ssa että koko maailmassa.

Maakunnat ja kunnat voivat omilla päätöksillään ja toimillaan merkittävästi vauhdittaa päästövähennyksiä ja resurssiviisautta sekä näihin perustuvan liiketoiminnan kasvua. Isojen kaupunkiseutujen maankäyttöratkaisuilla ja yhdyskuntarakenteen eheyttämisellä on tässä suuri merkitys. Uutta normaalia on myös tarve sopeutua ilmastonmuutokseen. Pitää varautua sään ääri-ilmiöihin ja tulviin, muun muassa sijoittaa uusi rakentaminen tulvavaara-alueiden ulkopuolelle.

Liikennejärjestelmä on keskeinen vähähiilisyyteen siirryttäessä. Sen pitää myös olla toimintavarma ja turvallinen. Valtakunnallista liikennejärjestelmää pitää kehittää ensisijaisesti olemassa olevien yhteyksien ja verkostojen varassa. Pitää myös varmistaa edellytykset eri liikennemuotojen ja palvelujen yhteiskäyttöön perustuville matka- ja kuljetusketjuille, joihin digitalisaatio antaa uusia mahdollisuuksia. Maankäytöllä tulee edistää myös kävelyä, pyöräilyä ja joukkoliikennettä, ja merkittävät uudet asuin- ja työpaikka-alueet pitää sijoittaa niillä hyvin saavutettaviksi. MAL-sopimuksilla on jo sovitettu yhteen alue- ja yhdyskuntarakentamista sekä liikennejärjestelmän kehittämistä, ja tällaisilla hyvillä yhteistyökokemuksilla voi olla hyvä malli muidenkin tavoitteiden toteuttamisessa.

On myös tärkeää ottaa huomioon maankäytön suunnittelussa bio- ja kiertotaloustavoitteet ja tuuli- ja aurinkoenergian kasvu, mutta myös luonnon monimuotoisuudesta pitää huolehtia. Kaksi viikkoa sittenhän 15 000 tutkijaa 124 maasta julkaisi varoituksen kuudennesta sukupuuttoaallosta. Kaavoituksella voidaan edistää luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien säilymistä ja sen lisäksi myös arvokkaiden kulttuuriympäristöjen ja luonnonperintöarvojen turvaamista ja näin edistää sitä, että osaltamme toteutamme luonto- ja kulttuuriperintöä koskevien kansainvälisten sopimusten tavoitteita.

Myös se valtakunnallinen tavoite, että huolehditaan virkistyskäyttöön soveltuvien alueiden riittävyydestä ja viheralueverkoston jatkuvuudesta, on tärkeä. Luonnon virkistys- ja matkailukäytön kehittäminen edellyttää entistä enemmän verkostoitumista ja alueiden vä-

listä työnjakoa. Kaupungistuminen ja luonto- ja kulttuurimatkailun kasvu edellyttävät aikaisempaa vahvempaa huomion kiinnittämistä näihin näkökulmiin.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ministeri Tiilikainen, 5 minuuttia.

14.20 **Asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen:** Arvoisa puhemies! Haluan kiittää eduskuntaa ja valiokunnan puheenjohtaja Hassia tästä mahdollisuudesta, että valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista voidaan keskustella eduskunnan täysistunnossa. Kestävä alueidenkäytön suunnittelu luo edellytykset asukkaiden hyvinvoinnille, ympäristön ja luonnonvarojen kestävälle käytölle sekä elinkeinoelämän menestymiselle pitkälle tulevaisuuteen. Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan tavoitteena on järjestää alueidenkäyttö niin, että siinä edistetään ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurillisesti kestävää kehitystä.

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden perustehtävä on turvata merkitykseltään valtakunnallisten asioiden huomioon ottaminen alueidenkäyttöä koskevassa suunnittelussa ja päätöksenteossa. Alueidenkäytön ratkaisuilla tuemme siirtymistä vähähiiliseen yhteiskuntaan, turvaamme luonnon monimuotoisuutta ja kulttuuriympäristöjä sekä luomme mahdollisuuksia elinkeinojen uudistumiselle ja tarjoamme työkaluja kaupunkikehityksen haasteisiin. Uusissa tavoitteissa huomioidaan myös palvelujen muutos, digitalisaatio ja väestön ikääntyminen.

Nyt käsittelyssä olevat valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet on koottu viiden pääteeman alle: 1) toimivat yhdyskunnat ja kestävä liikkuminen, 2) tehokas liikennejärjestelmä, 3) terveellinen ja turvallinen elinympäristö, 4) elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat ja 5) uusiutumiskykyinen energiahuolto. Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden uudistamista linjasi hallitusohjelma. Siellä todettiin, että valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden ohjausvaltaa selvennetään kuntien maankäyttövallan ja -vastuun lisäämiseksi. Tämä hallitusohjelman linjaus muodosti uudistamistyön kulmakiven. Ehdotuksen valmistelussa hallitusohjelman linjaus on toteutettu siten, että uudistetut tavoitteet koskevat nykyistä rajatummin ja selkeämmin vain keskeisimpiä valtakunnallisia asioita.

Tavoitteet on myös karsittu lukumääräisesti noin 70:stä 17:ään. Tämä varmasti selkeyttää niiden tulkintaa. Uudet tavoitteet lisäävät myös kuntien liikkumatilaa ja itsenäistä päätösvaltaa maankäytössä. Myös päällekkäisyyttä sektorilainsäädännön kanssa on karsittu, ja tästä kertoo juuri tuo tavoitteiden lukumääräinen vähentyminen.

Nykyinen eduskunta otti kantaa valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin joulukuussa 2015 antaessaan vastauksen maakuntakaavojen vahvistamismenettelyn lopettamista koskevaan lakimuutokseen. Silloin eduskunta korosti valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden asemaa alueidenkäytön ohjauksessa. Eduskunta painotti vastauksessaan myös maakuntien vastuuta tavoitteiden huomioon ottamisessa ja edistämisessä. Myös nämä eduskunnan kannat on otettu uudistamistyössä huomioon.

Myös kansainväliset sopimukset ohjaavat tietenkin Suomen toimintaa, ja Suomen velvoitteet näiden sopimusten täytäntöönpanossa on huomioitu — erityisesti kestävän kehityksen tavoitteet, luonnon monimuotoisuuden säilyttäminen ja ilmastonmuutosta koskevat kansainväliset sitoumukset.

Ehdotuksessa on tasapainoisella tavalla tunnistettu alueidenkäytön tulevaisuuden suuret kysymykset. Ne koskevat yhtäältä ihmisten jokapäiväisen elinympäristön laatua ja toisaal-

ta elinkeinoelämän alueidenkäytöllisiä tarpeita. Parilla esimerkillä konkretisoiden: Esimerkiksi yhdyskuntien ja liikennejärjestelmän toimivuus käyvät käsi kädessä elävässä elämässä, ja se näkyy hyvin näissä ehdotetuissa tavoitteissa. Elinkeinoelämän uusiutumisen painotukset on puolestaan otettu ehdotuksessa hyvin huomioon muun muassa kestävän bio- ja kiertotalouden tarpeiden näkökulmasta.

Uskon siihen, että mahdollisimman selvästi ilmaistut tavoitteet, jotka keskittyvät kaikkein tärkeimpiin kysymyksiin, kirkastavat valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden merkitystä. Ne auttavat myös eri tahoja tunnistamaan, onko tavoitteet otettu suunnittelussa ja päätöksenteossa asianmukaisesti huomioon. Tämä on tärkeää kaavoituksessa, niin maakunnissa kuin kunnissa.

Arvoisa puhemies! Nyt käsiteltävän ehdotuksen valmistelussa ovat olleet edustajiensa kautta mukana kaavoituksesta vastaavat kunnat ja maakuntien liitot sekä merkittäviä alueidenkäyttöratkaisuja omilla toimialoillaan tekevät ministeriöt. Valmistelun aikana järjestimme lisäksi lukuisia työpajoja, keskustelutilaisuuksia ja kyselyjä, ja uudistuksen nettisivut ovat laajentaneet valmisteluun osallistuneiden joukkoa merkittävästi ja taanneet valmisteluprosessin avoimuuden. Kiitän kaikkia tähän valmisteluun osallistuneita sekä erityisesti valmistelusta vastannutta yhteistyöryhmää ja sen puheenjohtajaa, kansanedustaja Timo Korhosta, hyvästä [Puhemies koputtaa] valmistelutyöstä.

Tänään käytävä keskustelu eduskunnan täysistunnossa on osa tätä valmisteluprosessia, ja kiitän myös ympäristövaliokuntaa valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita tukevasta lausunnosta.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Nyt aloitamme debatin. Alkuvaiheessa myönnän 2 minuutin puheenvuoroja, ja ne aloittaa edustaja Korhonen.

14.26 **Timo V. Korhonen kesk:** Arvoisa puhemies! Ministeri kävikin tuossa omassa puheenvuorossaan hyvin lävitse ne taustat, miltä pohjalta tämä esitys kaiken kaikkiaan on nyt sitten tehty. Ehkä kertauksenomaisesti muutama lisäysnäkökohta.

Eli ensinnäkin todella kun valtakunnallisia alueittenkäyttötavoitteita uudistettiin, niin tässä pyrittiin lähtemään liikkeelle siitä, että katsotaan nytten tulevaisuuden haasteisiin ja kehityssuuntiin. Mielestäni näihin tavoitteisiin myös pystyttiin vastaamaan.

Toinen merkille pantava näkökulma on sitten tässä itse työssä se, että tämä työryhmä päätyi lähestymään uudistusta hyvin uudella ja kehittävällä ja mahdollisuuksia luovalla otteella. Eli työryhmässä halusimme luopua perinteisestä ongelmapainotteisesta ja tiukan normeeraavasta, vain rajoittavasta, lähestymistavasta. Totta kai, kuten ministerikin totesi, tässä tavoiteasetannassa huomioitiin myös hallitusohjelma, muun muassa ohjelman tavoitteet työllisyyden ja talouskasvun edistämiseksi sekä aluehallinnon uudistamiseksi, muistaen se, että valtakunnallisten alueittenkäyttötavoitteitten tehtävänä on luoda edellytykset hyvälle elinympäristölle ja edistää kestävää kehitystä. Mutta kestävän kehittymisen tulee olla myös kokonaisvaltainen aluekehitys-, ylläpito- ja uusiutumiskysymys, ei vain pelkkä lisärakentamis- ja kaavoituskysymys, joihin nyky-VATit on laajasti kohdennettu. Tältäkin pohjalta lähdimme siitä, että näitten alueittenkäyttösuunnitelmien on mahdollistettava maan eri alueitten vahvuuksien hyödyntäminen eli niiden on huomioitava maan eri alueitten erilaiset olosuhteet ja maantiede.

14.28 **Pauli Kiuru kok:** Arvoisa herra puhemies! Kiitos valiokunnan puheenjohtaja Hassille ja ministeri Tiilikaiselle puheenvuoroista. Nostitte niitä tärkeitä asioita, mitä tässä ehdotuksessa ja ympäristövaliokunnan lausunnossakin on tuotu esiin: ilmastonmuutos, kaupungistuminen, elinkeinorakenteen muutos, uudistuvat energiantuotantotavat. Itse vielä haluan sen päälle lisätä liikenteeseen liittyvät näkökulmat, joihin tulee esimerkiksi ajatus siitä, että edistetään liikuntatapoja, kuten pyöräilyä, jotka ovat vähäpäästöisiä ja joihin voidaan vaikuttaa sillä tavalla, että maankäyttö tukee liikkumista.

Toinen asia, joka tässä keskustelussa ei ole vielä tullut esiin mutta joka tulee ympäristöministeriön ehdotuksessa — ja se tuli myös meidän ympäristövaliokunnan lausunnossa — liittyy Suomen kokonaisturvallisuuteen, puolustukseen. Ajatus on täällä nyt mukana, että maankäytössä on mietittävä myös Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen maankäyttötarpeita ja nimenomaan sellaisilla alueilla, missä omistussuhteet menevät ikään kuin sen oman alueen ulkopuolelle ja millä saattaa olla strategista merkitystä sekä Puolustusvoimille että Rajavartiolaitokselle. Tämä keskustelu ja ajatus viittaa siihen, että olemme tietoisia, että joissakin kohteissa on tapahtunut maanhankintaa, jonka taustoista emme oikein varmuudella tiedä, mitä siellä on takana. Ja kun emme sitä tiedä, niin meidän pitää toimia niin, että tarvittaessa sekä Puolustusvoimat että Rajavartiolaitos voivat vaikuttaa ja olla varuillaan sen suhteen, mitä lähiympäristössä tapahtuu. Tämä on linjassa myös puolustuspoliittisen selonteon [Puhemies koputtaa] hengen kanssa.

14.30 **Riitta Myller sd:** Arvoisa puhemies! Ensinnäkin on erittäin hyvä, että näistä valtakunnallisista maankäyttötavoitteista keskustellaan täällä salissa ja myöskin jatkossa näin tehdään. Tässähän on tapahtumassa mahdollisesti muutoksia hallinnoinnissa maakuntauudistuksen kannalta, ja valiokunta korostikin erityisesti sitä, että nyt tätä vuorovaikutteista keskustelua maakunnan ja ympäristöministeriön välillä täytyy selkeyttää ja kehittää ja erityisesti huomiota kiinnittää niihin viiteen erityiskysymykseen, jotka tässä tulivat korostetusti esille.

Itse nostan ilmastonmuutokseen varautumisen ja sopeutumisen ja siirtymisen vähähiiliseen yhteiskuntaan. Nämä ovat sellaisia asioita, jotka ovat koko valtakunnassa tärkeitä, ja ne on otettava huomioon myöskin maakunta- ja kuntakaavoissa. Kaupungistuminen ja yhdyskuntarakenteen keskittyminen on myös selkeä tendenssi, mutta samalla meidän pitää myöskin miettiä sitä, miten aluekeskukset ja maakuntakeskukset parhaalla mahdollisella tavalla pystyvät luomaan kasvua omalle alueelleen. Palvelut ja erityisesti liikenne on mietittävä tästä näkökulmasta.

Valiokunnassa korostettiin voimakkaasti raideliikennettä niin, että se on keskeisessä osassa, kun liikennejärjestelmiä sekä kaupunkien välillä että erityisesti suurempien kaupunkien sisällä järjestetään. On myöskin huomioitava se, että kun huolehdimme ja on huolehdittava koko maan tasapuolisesta kehittämisestä, pääkaupunkiseutu on kuitenkin erityisasemassa, koska pääkaupunkiseudun avulla kilpaillaan myöskin Euroopan [Puhemies koputtaa] ja Pohjoismaiden laajuudessa Suomen kiinnostavuudesta.

14.32 **Hanna Halmeenpää vihr:** Arvoisa puhemies! Alueidenkäytön suunnittelussa ja tulevaisuuden haasteisiin maankäytössä vastaamisessa on tietysti hyvä olla sekä nykyisissä että tulevissa kunnissa ja maakunnissa yhteisiä raameja, ja tätä tarkoitusta vartenhan juuri valtakunnalliset alueidenkäytön suunnitelmat on luotu ja ne on hyvä olla olemassa. On hyvä huomioida se, että kun lainsäädäntöä on tälläkin vaalikaudella kehitetty ehkäpä hie-

man siihen suuntaan, että alueiden, kuntien, maakuntien omat vahvuudet ovat paikallisella ja alueellisella tasolla entistä vahvemmin ohjattavissa ja päätettävissä, niin siitäkin huolimatta täytyy muistaa, että kaikki ne paikalliset ja maakunnalliset alueelliset vahvuudet eivät ole vain paikallisia, ne ovat kaikkien suomalaisten käsissä olevia asioita liittyen kulttuuriympäristöön, ilmastoasioihin, liikenteeseen ja niin edelleen. Se on tietysti tärkeää, että näin on jatkossakin, ja alueidenkäyttötavoitteita, valtakunnallisiakin, kehitettäessä tämä suuntaus on hyvä säilyttää.

14.34 **Ari Torniainen kesk:** Arvoisa herra puhemies! On erittäin hyvä, että valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet uudistetaan vastaamaan tätä yhteiskunnallista muutosta. Nyt uudistettavat tavoitteet ovat aikaisempaa enemmän mahdollistavia rajoittavien sijaan. On erittäin hyvä se, että nyt myöskin mahdollistetaan asioita. Kun tavoitteet jatkossa keskittyvät valtakunnallisesti merkittäviin asioihin, niin paikallisille maankäyttöratkaisuille jää tulevaisuudessa tarvittavaa liikkumavaraa sinne kuntiin ja maakuntiin päätettäväksi. Tämä on erittäin hyvä siitä syystä, että Suomi on erilainen eri puolilla, Suomessa tarpeet eri alueilla ovat erilaisia ja niitä tarpeita tulee myöskin huomioida.

Hyvää on myös se, että tarvittaessa näissä tavoitteissa tunnistetaan liikennejärjestelmän keskeinen merkitys, sillä sen toimivuus ja toimintavarmuus ja myöskin turvallisuus on koko Suomen kehityksen perusedellytys. Liikenneinfran tulee olla kunnossa ja siihen tulee myöskin jatkossa panostaa. Tavoitteena onkin kehittää ensisijaisesti jo olemassa olevia liikenneyhteyksiä ja liikenneverkostoja, se on hyvä asia, mutta tietysti täydentäviä tarvitaan, niin kuin täällä on jo aikaisemmissa puheenvuoroissa tullut esille. Liikennejärjestelmän tulee olla yhteensopiva eri liikennemuodoilla.

Oikeastaan voisi sanoa lyhyesti, että on erittäin hyvä periaate, että nyt uudet tavoitteet vahvistavat kuntien ja maakuntien asemaa alueidenkäytön suunnittelussa, sillä koko Suomessa tulee olla mahdollista asua, elää ja yrittää. Tietysti tässäkin yhteydessä on hyvä huomata myös työn murros siten, että toimivat laajakaistayhteydet myös ovat perusedellytys koko Suomessa.

Omasta puolestani haluan myöskin [Puhemies koputtaa] kiittää yhteistyöryhmän puheenjohtajaa, edustaja Korhosta hyvästä työstä.

14.36 **Hanna Sarkkinen vas:** Arvoisa puhemies! Ilmastonmuutoksen torjuminen on olennainen näkökulma alueidenkäyttöön ja yhdyskuntarakenteiden suunnitteluun erityisesti sitä kautta, että yhdyskuntarakenne synnyttää erittäin paljon liikennetarvetta ja sitä kautta päästöjä, ja toisaalta aluerakenne ja yhdyskuntasuunnittelu vaikuttavat joukkoliikenteen ja kevyen liikenteen edellytyksiin. Tulevaisuudessa yhä enemmän ilmastonmuutoksen aiheuttamiin muutoksiin sopeutuminen tulee isoksi kysymykseksi myös Suomessa ja suomalaisessa yhdyskuntasuunnittelussa.

Arvoisa puhemies! Ilmastonmuutoksen lisäksi täytyy huomioida myös luonnon monimuotoisuuden kysymykset, sillä monimuotoisuuden ehtyminen on ilmastonmuutoksen ohella yksi merkittävistä ihmiskuntaa uhkaavista ongelmista. Lajit kuolevat, ja hyönteisbiomassan määrä on romahtanut ja ekosysteemien toiminta häiriintymässä. Monimuotoisuus pitää ottaa huomioon erilaisilla alueilla ja erilaisilla suunnittelutasoilla. Myös kaupunkiseuduilla tulisi olla luonnonmukaisia biodiversiteettikehtoja hyönteisille ja muille lajeille, ja toisaalta Etelä-Suomessa laajemminkin pitäisi suojelualueiden määrää pystyä lisää-

mään, ja ylipäätään monimuotoisuuden pitäisi olla myös tärkeä suunnittelua ohjaava tekijä.

Arvoisa puhemies! On tärkeää, että nämä hyvät tavoitteet, mitä alueidenkäyttösuunnittelussa on, menevät koko maankäytön suunnittelujärjestelmän läpi käytäntöön ja kaikille kaavoitustasoille. Eli tämä on tärkeä näkökulma myös tulevaisuudessa, että nämä tavoitteet ovat ylhäältä alas asti samantyyppiset ja samaan suuntaan eri suunnittelutasoilla menevät.

14.38 **Sari Multala kok:** Arvoisa puhemies! Valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita voidaan pitää erittäin tärkeänä välineenä, jolla voidaan varmistaa valtakunnallisesti merkittävien asioiden huomioiminen tulevassa alueidenkäytössä. Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden merkitys korostuu tulevaisuudessa entisestään, koska tavoitteiden nykyistä rajatumpi sisältö vahvistaa maakuntien ja kuntien asemaa alueidenkäytössä. Ja alueidenkäytöllä, kuten olemme jo todenneet moneen kertaan, on pitkäaikaisia vaikutuksia alue- ja yhdyskuntarakenteeseen ja muun muassa liikennejärjestelmän kehittämismahdollisuuksiin. Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden uudistaminen on tarpeen, koska toimintaympäristössä on tapahtunut muutoksia.

Ympäristövaliokunnassa lausunnossamme olemme nostaneet esiin sen, että alueidenkäytön suunnittelu on luonteeltaan kokonaisvaltaista ja eri intressejä yhteensovittavaa toimintaa, jossa tunnistetaan toiminnalliset tarpeet ja sovitetaan ne ympäristön vaatimuksiin. Sen lisäksi alueidenkäyttö Suomen eri osissa tulee entisestään jakautumaan: jotkut alueet kaupungistuvat ja tiivistyvät, ja toisilla alueilla taas väki vähenee. Sen vuoksi on tärkeää tunnistaa myös liikennejärjestelmien merkitys ja kaupungistumisen seurauksena tiiviin kaupunkirakenteen merkitys paitsi ilmastonmuutoksen hallinnassa myös alueiden tehokkaassa suunnittelussa. Ja tämän lisäksi on erittäin tärkeää, että alueidenkäyttötavoitteissa on tunnistettu myös viheryhteyksien ja ekologisten yhteyksien säilyttäminen sekä virkistysalueiden riittävyys.

14.39 **Susanna Huovinen sd:** Arvoisa herra puhemies! On todella hyvä käydä keskustelua myös eduskunnan täysistunnossa tästä tärkeästä aiheesta, ja pidän kyllä erittäin hyvänä sitä, että niin tässä valiokuntamme lausunnossa kuin myös tuossa ministerin puheenvuorossa oli vahva kansainvälinen painotus. Meitähän velvoittavat monet kansainväliset sopimukset, kuten Pariisin ilmastosopimus ja tietenkin tuo kestävän kehityksen Agenda 2030 -sopimus. Ehkä se kysymys ministerin suuntaan tästä asiasta on se, olemmeko riittävän ketteriä sitten vastaamaan mahdollisesti tiukentuviin vaatimuksiin esimerkiksi ilmastoasioissa. Tämä kysymys nousee myös täältä valiokunnan lausunnosta esille.

Mutta, puhemies, kiinnittäisin huomiota ehkä vähemmälle tässä keskustelussa jääneeseen kansalaisten rooliin. Luulen, että tässä valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden keskustelussa hyvin usein mennään pelkän hallinnon puheen taakse, ja haluaisin kyllä, että kansalainen nostettaisiin myöskin keskiöön. Esimerkiksi terveellinen ja turvallinen elinympäristö -tavoite varmasti puhuttelee monia suomalaisia. En ole aivan vakuuttunut aina ollut, että hallituksen tahtotila näissä asioissa on riittävän vahva, jos katsomme esimerkiksi sitä, miten maankäyttö- ja rakennuslain muutoksia on tänne eduskuntaan tuotu, jolloin on esimerkiksi valitusmahdollisuuksia myös kansalaisilta yhä enenevästi rajattu. Se ei aina välttämättä johda ympäristön ja luonnon kannalta järkeviin ratkaisuihin.

Punkt i protokollet PR 126/2017 rd

Puhemies! Haluan vielä lopuksi korostaa lausunnosta näkyvää monimuotoisuuden ja myöskin ekologisten yhteyksien turvaamisen tärkeyttä, virkistyskäyttöä ja viheralueverkoston riittävyyttä. Näissä toivon ministeriltä virkeää otetta.

14.41 **Hanna Kosonen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Nämä alueidenkäyttötavoitteet korostavat toiminnallisuutta, terveellisyyttä, turvallisuutta ja elinvoimaa, alueiden, maaseututaajamien, keskusta-alueiden ja kyläverkostojen elinvoimaa. Ja kuten sanottua, myös tätä on peilattu kansalliseen Agenda 2030 -toimenpideohjelmaan, ja on erinomaista, että hallinnonalat ylittäen tämä Agenda 2030 pidetään koko ajan mielessä.

Digitaaliset yhteydet ovat äärimmäisen tärkeä asia koko maamme toimivuuden kannalta, ja ne on myös täällä hyvin huomioitu. Samoin ekologiset yhteydet erityisesti kaupunkiseuduilla, jotta eliö- ja kasvilajit pääsevät elämään myös kaupunkialueillamme.

Näissä alueidenkäyttötavoitteissa tulee maakuntien ja kuntien asema korostumaan ja vahvistumaan, ja sillä tavalla tuodaan tätä päätöksentekoa lähemmäs ihmistä.

14.43 **Veera Ruoho kok:** Arvoisa puhemies! Alueidenkäyttötavoitteiden muutostarpeisiin vastaaminen on tärkeää hyvän elinympäristön ja kestävän kehityksen edistämiseksi koko maassa.

Liikennejärjestelmällä on keskeinen merkitys, ja ympäristövaliokuntamme korostikin tarvetta erityisesti raideliikenteen potentiaalin hyödyntämiseen kasvukeskuksissa ja aluekeskusten välillä. Toteutuessaan aluekäyttötavoitteet edistävät myös kävelyä ja pyöräilyä, joilla ei ole pelkästään näitä ilmastonmuutosta hillitseviä vaikutuksia, vaan myös ihan kansanterveyttä edistäviä vaikutuksia.

Tieliikenne on suomalaisessa pitkienkin välimatkojen maassa suuri päästöjen aiheuttaja. Kuitenkin eniten henkilöautoja käytetään lyhyillä työmatkoilla, 5—20 kilometriä. Onkin tärkeää, että politiikkamme tukisi ihmisten siirtymistä vähäpäästöisiin ja täysin päästöttömiin liikennemuotoihin. Otan esimerkin Espoosta, jonne me saimme juuri metron ja jossa kuitenkin meillä on alueita, joilla ei voi tavoittaa metroasemia tai muita raideliikenneasemia, koska puuttuu kevyen liikenteen väyliä. Linkitän tämän myös siihen, että kunnille, kaupungeille tulee kustannuksia siitä, kun lapsia kuljetetaan kouluun vaarallisen koulutien takia. Nämä ongelmat voitaisiin poistaa sillä, että saataisiin kevyen liikenteen väylä, jota pitkin ihmiset pääsisivät sitten myös töihin ja saavuttaisivat ne juna-asemat.

14.45 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa herra puhemies! On aivan erinomaista, että valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita muutetaan siihen suuntaan, joka mahdollistaa maakunnissa vahvan kehityksen ja koko Suomessa vahvan kehityksen. On syytä muistaa se, että tämän päivän maailmassa biotalouden nousu on tosiasia, joka meidän pitää maksimaalisesti hyödyntää. Se, että maakunnille on tulossa lisää päätösvaltaa niin, että päätöksentekoa hajautetaan, on erittäin hyvä asia. En osaa kuvitella sellaista tilannetta, että joku maakunta ajattelisi omaa kehitystä, omaa tulevaisuutta suunnitellessa jotakin muuta kuin sen maakunnan parasta ja sen ympäristön parasta, mitä siellä maakunnassa on. Aina pitää muistaa, että jokaisessa Suomen kunnassa ja jokaisessa Suomen maakunnassa joka ainoa päätöksentekijä, olkoon tasolla millä hyvänsä, ajattelee varmasti maakuntansa parasta aina kaikin keinoin. Se asiantuntijuus on juuri siellä paikallisilla ihmisillä, paikallisilla yrittäjillä ja myös paikallisilla viranomaisilla. Tämä kannattaa nähdä voimavarana eikä esteenä.

Nyt kun puhutaan ilmastonmuutoksesta, niin kun liikennejärjestelmään kiinnitetään huomiota tässä valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden esityksessä, niin toivoisin, arvoisa ministeri, että siinä otettaisiin vahvemmin myös sisävesiliikenne huomioon. Jos me tässä maassa haluamme isoja massoja liikutella, niin kuin me teemmekin metsäteollisuusvaltiona, ja on monta muuta raskasta kuljetusta, niin niitä kannattaisi siirtää yhä enemmän sisävesireiteille. Kuten tiedämme, sisävesireitit on sellainen kuljetusväylä, joka ei kulu eikä mene piloille miksikään ja joka antaisi myös turismille mahdollisuuden nousta, kun tätä kehittäisimme paljon aktiivisemmin. Kysynkin ministeri Tiilikaiselta: onko sisävesiliikenne nyt unohdettu kokonaan? Tämä on se mahdollisuus, johon meidän kannattaa tarttua.

Arvoisa puhemies! Lopuksi: Kun ilmastonmuutoksesta nyt puhutaan niin paljon, niin katsokaapa, mitä maailmassa tapahtuu. Meidän ei kannata omien asioiden tautta olla murheellisia, meillä on asiat kunnossa. Maailmassa kivihiilen käyttö kasvaa enemmän joka vuosi kuin uusiutuvan energian määrä vuosittain on vähennettynä vesivoimalla. [Satu Hassi: Ei pidä paikkaansa!] Elikkä tämän takia [Puhemies koputtaa] kannattaa muistaa, että tosiasiat ovat tällaisia. Meillä ei ole mitään syytä hävetä, vaan mennään omalla tiellä vahvasti eteenpäin.

14.47 **Satu Hassi vihr:** Arvoisa puhemies! Ilmastonmuutoksesta: YK:n mukaan kaupungeissa syntyy noin 70 prosenttia globaaleista kasvihuonekaasupäästöistä. Eli ne päätökset, joita tehdään kaupungeissa yhdyskuntasuunnittelusta, liikenteestä ja myöskin asumisen energiatehokkuudesta, kaukolämmön energialähteestä, kaukolämpöjärjestelmistä ovat ilmastonmuutoksen torjunnan kannalta erittäin keskeisiä. Kaavapäätökset saattavat olla myöskin erittäin pitkävaikutteisia. Esimerkiksi vanhimpien eurooppalaisten kaupunkien, jotka ovat yli 1 000 tai jopa yli 2 000 vuotta vanhoja, vanhimmissa osissa myös katuverkosto saattaa olla yli 1 000 vuotta vanha, vaikka suurin osa rakennuksista niiden katujen varsilla olisi vuosisatojen kuluessa vaihtunut. Siksi on hyvin tärkeätä, että yhdyskuntasuunnittelussa, kaavoituksessa, entistä voimakkaammin otetaan huomioon se, miten päätöksemme vaikuttavat ilmastonmuutoksen hillintään, ja nähdään asioita pitkällä aikavälillä.

Edustaja Sarkkinen otti tärkeä asian esille, luonnon monimuotoisuuden hupenemisen. Se on toinen globaali kriisi, joka pahetessaan uhkaa myöskin ihmisyhteiskuntien toimintakykyä. Suurin osa niistä asioista, jotka vaikuttavat monimuotoisuuden heikkenemiseen, liittyy paikallisiin tekoihin, paikallisiin ratkaisuihin, joilla tuhotaan jonkun lajin paikallisia elinympäristöjä. Myöskin tämän asian tulisi olla kaavoituksessa aikaisempaa painokkaammin esillä tällaisten välittömämpien taloudellisten intressien ohella.

14.49 **Outi Mäkelä kok:** Arvoisa puhemies! Maakuntakaavojen ja kuntien yhteisten yleiskaavojen vahvistamisesta luovuttiin vuonna 2016, ja tämä oli todella iso muutos kuntien ja maakuntien sekä ympäristöministeriön välillä käytävässä keskustelussa. Siinä painottui entistä enemmän tämmöinen ennakoiva vuorovaikutteinen viranomaisyhteistyö ja juuri valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden rooli. Mielestäni ei ole kuitenkaan minkäänlaisia perusteita luopua siitä periaatteesta, että taajamia tiivistetään ja sitä kautta tehostetaan yhteiskunnan toimivuutta ja edesautetaan ilmastotavoitteiden saavuttamista.

Ympäristövaliokunta korosti omassa lausunnossaan, että Helsingin seudulla on metropolialueena edelleen koko Suomen kannalta tärkeä merkitys ja vaikka nyt Helsingin seu-

dun erityiskysymyksiä ei enää näihin tavoitteisiin sisällytetäkään, niin sen arvo pitää tunnustaa. Pääkaupunkiseudun ja muiden suurten kaupunkiseutujen menestys on koko Suomen kansainvälisen kilpailukyvyn kannalta aivan olennaista. On tärkeää, että jatkossa näissä alueidenkäyttötavoitteissa juuri Helsingin seudun yhdyskuntarakenteen ja liikennejärjestelmän kytkökset tulevat nykyistä paremmin huomioitua ja niiden kehittäminen saa vahvan painoarvon.

Näen myös niin, että kun tätä maakuntauudistusta tehdään ja luodaan uutta maakuntaa, siinä yhteydessä on nyt viimeistään korjattava se tilanne, joka Uudellamaalla on, että liikennejärjestelmätyö ja maakuntakaavatyö ovat eri tahojen vastuulla, ja liikennejärjestelmätyö pitää siirtää maakunnan vastuulle.

14.51 **Petri Honkonen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Haluan näin aluksi lausua kiitokset ministeri Tiilikaiselle ja edustaja Korhoselle erinomaisesta työstä näiden alueidenkäyttötavoitteiden rakentamisen yhteydessä. Mielestäni tässä on menty aivan oikeaan suuntaan nyt näillä tavoitteilla verrattuna aikaisempaan. Luodaan niitä mahdollisuuksia alueille, maakunnille kehittää nimenomaan niitä omia vahvuuksia ja tuetaan sitä kokonaisvaltaisesti.

Tässä keskustelussa on kiinnitetty moniin keskeisiin asioihin huomiota. Haluaisin itse todeta sen, että verrattuna aikaisempiin alueidenkäyttötavoitteisiin nythän näissä tavoitteissa yhdyskuntarakenteen tiivistäminen koskettaa nimenomaan suurimpia kaupunkiseutuja, ei koko maata kuten aiemmissa tavoitteissa, mitä pidän erittäin hyvänä, jotta maakunnilla ja alueilla on aiempaa laajemmat vapaudet kehittää niitä omia vahvuuksiaan, elinkeinotoimintaa ja muita.

Toiseksi kiinnittäisin huomiota nimenomaan näihin isoihin yhteiskunnallisiin muutostrendeihin, kuten vaikkapa digitalisaatioon, joka on erinomaisella tavalla tunnistettu näissä tavoitteissa, kuten tässä edellä todettiin, ja näillä pyritään myös tukemaan digitalisaation etenemistä. Siinähän tietenkin aivan keskeisessä roolissa, kuten ympäristövaliokuntakin tuossa yksimielisessä lausunnossaan toteaa, on laajakaistayhteyksien kehittäminen läpi maan, mikä on aivan ehdoton edellytys sille, että digitalisaatio ja sen luomat työpaikat pystyvät syntymään koko maahan ja että myöskin sitä potentiaalia, mitä suurimpien kasvukeskusten ulkopuolella tässä suhteessa on, pystytään hyödyntämään.

14.53 **Antti Kurvinen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Nyt käsittelyssä olevat valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ovat aika tärkeitä ja merkittäviä asioita. Se ollaan tuolla käytännön hallintoelämässä ja oikeuskäytännössä nähty monta kertaa. Nämähän ovat sellaisia tavoitteita, jotka otetaan huomioon, kun nyt maakunnan liitot ja tulevaisuudessa sitten itsehallinnolliset maakunnat tekevät maakuntakaavojaan ja kunnat yleisiä asemakaavojaan. Monta kertaa tiukoissa valitustilanteissa ja eri maankäyttöhankkeitten arvioinnissa on sitten peilattu sitä hanketta viime kädessä näihin valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin. Siihen nähden on tärkeää, että nämä käydään huolellisesti läpi ja näistä keskustellaan myös täällä eduskunnan suuressa istuntosalissa.

Rohkenen sanoa, että kyllä näissä alueidenkäyttötavoitteissa aika vahvasti näkyy keskustalainen kädenjälki ja kyllä se kädenjälki on tullut ympäristöministeri Kimmo Tiilikaisen ja kansanedustaja Timo Korhosen kautta, jotka ovat tässä olleet työtä tekemässä. Pidän erittäin tärkeänä sitä, että näissä tavoitteissa tämä mahdollistaminen, rakentamisen, asumi-

sen, työnteon, yrittämisen ja liikkumisen mahdollistaminen, on nyt ihan selkeässä keskiössä.

Puhemies! Meillähän on mahdollista asua ja elää ja toimia myös hajautetusti, myös maaseudulla, myös harvaanasutuilla alueilla, kun huolehditaan uusiutuvasta energiasta ja ympäristönormien täyttämisestä, ja muuta tarvetta tällaiseen tarpeettomaan keskittämiseen meillä ei ole. On hyvä, että sieltä otetaan pois tällaiset yleiset yhdyskuntarakenteen keskittämistavoitteet.

Muuten, arvoisa puhemies, pidän erittäin hyvänä sitä suuntaa, mitä nyt on muutenkin kaavoituksen ja rakentamisen osalta Sipilän hallitus ottanut, että byrokratiaa on kevennetty ja myös valitusmahdollisuuksia rajattu. Tässä olen vähän eri mieltä edustaja Hassin kanssa — tai se taisi olla edustaja Huovinen — koska kyllä ainakin meillä Etelä-Pohjanmaalla on erittäin paljon huonoja kokemuksia siitä, miten eri [Puhemies koputtaa] hankkeita on jarrutettu valituksin.

14.55 **Mikko Kärnä kesk:** Arvoisa herra puhemies! Aivan aluksi minunkin puolestani kiitokset ministeri Tiilikaiselle ja edustaja Korhoselle tästä erinomaisesta työstä alueidenkäyttötavoitteiden suhteen.

Paikallinen päätöksenteko on alueidenkäyttötavoitteissa äärimmäisen tärkeää. Tämän vuoksi on ollut varsin ikävä kuulla erityisesti vihreiden suunnalta kummunneita äänenpainoja, joissa on vaadittu kansallista sääntelyä tämän paikallisen päätöksenteon sijasta. Itse näen, että tämä osoittaa tämän merkittävän ideologisen eron keskustan ja vihreiden välillä. Keskustalle paikallinen päätöksenteko on mahdollisuus, ja vihreille se näyttää olevan uhka.

Omasta mielestäni on tärkeää, että etelähelsinkiläiset saavat päättää, miten heidän elinympäristöään kehitetään, ja Enontekiöllä me saamme tehdä sitten myös saman. Valitettavasti tämä ei tähän saakka ole toteutunut vaan yleensä meille on säännelty ja saneltu niitä asioita täältä etelästä. Ylisuojelu itsessään, niin tärkeää kuin luonnonsuojelu onkin, on myös merkittävä riski.

Arvoisa puhemies! Lapin matkailu kasvaa tällä hetkellä valtavasti. Mikäli kasvuvauhti on tällainen seuraavat kymmenen vuotta, niin meillä käy maakunnassa 10 miljoonaa turistia. Se taas tarkoittaa 23 000:ta uutta työpaikkaa. Tästä haasteesta, kestävästä kasvusta ja mahdollisuuksien hyödyntämisestä me selviämme ainoastaan paikallisilla päätöksillä, emme kansallisella ylisääntelyllä.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Tässä vaiheessa ministeri Tiilikainen, 5 minuuttia.

14.56 **Asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen:** Arvoisa herra puhemies! Kiitän edustajia erittäin hyvistä ja monipuolisista näkökulmista näihin valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin. Tuntuu, että suunnilleen kaikki 17 tavoitetta on tässä keskustelussa joltain kantilta nostettu esille.

Edustaja Pauli Kiuru nosti aivan oikein tuon ympäristövaliokunnan lausunnossa olevan puolustus- ja turvallisuusnäkökulman, ja se on tärkeä pitää mielessä. Moni on puhunut siitä, kuinka tärkeää on mahdollistaa esimerkiksi kävely, pyöräily, tämänkaltainen liikkuminen noilla maankäytön päätöksillä. Yhtä lailla tärkeää on mahdollistaa sitten taas siellä, missä ollaan pidempien etäisyyksien oloissa, toimiva infrastruktuuri ja liikenneyhteydet.

Tuntuu, että tässä on aika tasapainoisella tavalla onnistuttu näitä erityyppisillä alueilla tärkeitä asioita tunnistamaan ja kirjaamaan.

Luonnon monimuotoisuuden huomioon ottaminen, mitä useat edustajat nostivat esille, on tärkeä juttu. Siinä kohtaa tietysti erityisesti edustaja Sarkkisen nostama monimuotoisuus kaupungeissa on tärkeä asia.

Aivan oikea huomio edustajilta Honkonen ja Kurvinen, että tämä yhdyskuntarakenteen eheyttäminen on erityisesti tärkeää siellä, missä ihmisiä on paljon, mutta yhtä tärkeää on myös, että siellä eheytyvässä yhdyskuntarakenteessa, myös suurimmissa kaupungeissa, säilyvät ne ekologiset yhteydet, viheralueet, puistot, missä ihmiset pääsevät maan kanssa kosketuksiin. Sillä on myös terveydellisiä vaikutuksia allergioiden ja tämänkaltaisten sairauksien ennaltaehkäisyssä, paitsi että se on tietenkin henkisen virkistyksen lähde. Nämä molemmat näkökulmat täytyy ottaa kaupungeissa huomioon.

Toisaalta sitten, kun mennään sinne hyvin erilaisiin oloihin, mitä täällä esimerkiksi edustaja Kärnä kuvasi, että ollaan rakentamassa niitä maakunnan toimintaedellytyksiä, vaikkapa Lapissa matkailun varaan, niin on hienoa, että tämä mahdollistava ote on tunnistettu näissä valtakunnallisissa alueidenkäyttötavoitteissa.

En tiedä, oliko vanhoissa tavoitteissa tarkoitus, mutta tuntuu, että niitä hieman myös ylitulkittiin yhdyskuntarakenteen tiivistämisen osalta, mikä oli vanhoissa tavoitteissa, ja ne ulotettiin suunnilleen koskemaan sitä, että jossain hyvin harvaan asutuilla alueilla ei saa enää omakotitaloa omalle maalle rakentaa, kun kerran VATeissa sanotaan, että täytyy tiivistää. Nyt tässä on tunnistettu tuo asia oikealla tavalla mielestäni, sitä eheyttämistä tarvitaan niillä suurilla kaupunkiseuduilla mukaan lukien sitten nämä viherkäytöt, mistä jo puhuin. Olemassa olevaan infraanhan on aina järkevää tukeutua. Olkoonpa se vaikka kuntataajama tai seutukaupunki, niin tietenkin, jos pystytään olemassa olevan infran äärelle toimintoja sijoittamaan, totta kai se on yhteiskunnan kannalta järkevää.

Edustaja Hoskonen kysyi näistä sisävesikuljetuksista. Niihin tässä ei varsinaisesti oteta kantaa, mutta aivan kuten sanoitte, se vesi ei seilaamalla kulu, eli kunhan vain pidetään huolta sitten, että alukset ovat vesikelpoisia ja tämmöisiltä riskeiltä vältytään, niin sisävesikuljetuksilla on varmasti tulevaisuutta.

Edustaja Huovisen näkökulman haluan vielä poimia, tuon kansalaisten roolin. Se on tärkeä, ja se tahtoo monta kertaa kaavoituksessa unohtua. Jos tuo kansalaisten näkökulma kaavoituksessa unohtuu, niin se pikemminkin johtaa siihen, että sitten tulee monenlaista valitusta. Tämän takia, olkoonpa sitten kunnallisesta kaavoituksesta tai maakuntakaavoituksesta kyse, mitä osallistavampi on se kaavoitusprosessi ja mitä paremmin pystytään kansalaisten mielipiteitten kirjo ottamaan siinä kaavoitusvaiheessa huomioon, niin se ennaltaehkäisee tätä valittamista. Toivottavasti tähän kaavoituksessa päästään.

Kaiken kaikkiaan kuulostaa, että edustaja Korhosen vetämä työryhmä, missä oli edustajia monista ministeriöistä ja monilta tahoilta, on onnistunut tekemään hyvän pohjan, mitä on sitten ministeriössä ollut ilo viedä eteenpäin. Tuntuu, että nämä tavoitteet nauttivat varsin laajaa kannatusta täällä eduskunnassa, mutta jatketaan keskustelua.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Nyt on mahdollisuus pyytää 1 minuutin mittaisia vastauspuheenvuoroja.

15.02 **Ari Torniainen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille noista vastauksista.

Oikeastaan kaksi asiaa, mihin itse vielä toivon kiinnitettävän huomiota: se, että näissä uusissa alueidenkäyttötavoitteissa huomioidaan myös virkistyskäyttöön soveltuvien alueiden riittävyys, samoin kuin se, että myöskin arvokkaiden kulttuuriympäristöjen turvaaminen on tärkeää.

Kun nämä VATit ovat selkeät — nytten 70:stä tulee 17 — niin voidaan samalla myöskin välttyä päällekkäisyyksiltä muun lainsäädännön kanssa. Kaiken kaikkiaan itse toivon, että myöskin kaavoitusjärjestelmää virtaviivaistetaan jatkossa.

Ja sitten kun täällä on puhuttu tästä yhdyskuntasuunnittelusta, niin haluan itse painottaa sitä, että se on iso kokonaisuus: siihen kuuluvat liikennejärjestelmät, liikenne kaiken kaikkiaan, siihen kuuluu asuminen ja virkistysalueet ja muut puistoalueet. Se tulee huomioida isona kokonaisuutena, että se toimii myöskin.

15.03 **Satu Hassi vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen iloinen siitä, että ministeri Tiilikainen otti esille luonnon monimuotoisuuden vaikutuksen ihmisten terveyteen. Paitsi että se on henkistä virkistäytymistä ja sitä kautta terveyden edistämistä, suomalaiset tutkijat ovat myös löytäneet mielenkiintoista korrelaatiota kodin lähellä kasvavien luonnonkasvien monimuotoisuuden ja lasten allergian vähyyden välillä. Eli soisi, että tällaisetkin asiat otettaisiin kaavoituksessa aikaisempaa painokkaammin esille.

Olen ministeri Tiilikaisen kanssa samaa mieltä myöskin siitä, että hyvä, osallistava kaavoitusprosessi on paras tapa ennaltaehkäistä valituksia, ja siksi olenkin edustaja Huovisen kanssa samaa mieltä siitä, että ei ole hyvä ratkaisu rajoittaa kansalaisten valitusoikeutta ympäristöasioissa sillä tavalla kuin hallitus esittää.

15.04 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On aivan välttämätöntä, että kun suomalainen biotalous kehittyy ja kun samalla pidetään huolta, että tämän maan talous paranee, meidän on näitä omia raaka-aineita käytettävä entistä määrätietoisemmin, ja siihen kuuluu tietenkin metsien käyttö. Meidän on pidettävä huoli siitä, että maatalous voi hyvin tässä maassa, ja sitten ennen kaikkea, että maaseutualueille pystytään rakentamaan, koska jos me emme pysty rakentamaan ja kehittämään elinkeinoja, niin meillä jää tämä mahdollisuus käyttämättä. Nyt elämme parhaillaan aikaa, jossa jokainen suomalainen ja jokainen eurooppalainen näkee sen, että uusiutuvasta energiasta ja puhtaasta ruuasta on tässä maanosassa ja koko maailmassa aivan huutava pula, ja tässä meillä suomalaisilla on mahdollisuus. Meillä on sitä paitsi maailman puhtain ympäristö, maailman puhtaimmat pohjavedet, ja se avaa tämän mahdollisuuden. Meidän on pidettävä nyt huoli vain siitä, että koko maata kehitetään. Se on aivan hienoa, että meillä on loistava pääkaupunki ja suuret maakuntakeskukset, mutta me tarvitsemme myös elävän maaseudun, ja tähän nämä valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet mielestäni sopivat erittäin hyvin.

15.05 **Mikko Kärnä kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tässä edustaja Hassin puheenvuoroa kuuntelin, ja oli mielenkiintoista tietoa todella näistä lasten allergioista. On äärettömän tärkeää, että kodin lähellä se luonnon monimuotoisuus on säilytetty. Pidänkin siksi erityisen valitettavana esimerkiksi tällaisia päätöksiä, joita Helsingissä on tehty Helsingin Keskuspuiston osalta: puisto hakataan ja se peitetään ikuisesti betonin alle ja samaan aikaan tuhotaan tätä luonnon monimuotoisuutta ja jopa vaarannetaan helsinkiläislasten terveys, mikäli edustaja Hassin väitteet pitävät paikkansa.

Toivon todella, että silloin kun meille näitä suojelupäätöksiä tuonne pohjoiseen sanellaan, niin samaan aikaan osattaisiin sellaisissa kaupungeissa, joissa vihreät ovat valtapuolueena, pitää huolta siitä omasta pesästä.

15.06 **Petri Honkonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Haluaisin tosiaan vielä kiinnittää huomiota siihen, minkä ministeri Tiilikainen omassa vastauksessaan tuossa äsken totesi, eli näiden alueidenkäyttötavoitteiden suhteeseen muuhun lainsäädäntöön ja tavallaan sitten osittain myöskin kaavoitukseen. Mielestäni on tärkeää, että tässä työssä, kun näitä tavoitteita on uudistettu, on kiinnitetty huomiota siihen, että nämä eivät ole kuitenkaan päällekkäisiä varsinaisen lainsäädännön kanssa. Kun kuitenkin nämä tavoitteet pohjimmiltaan ovat valtioneuvoston suosituksia, valtioneuvoston ikään kuin periaatepäätöksellä päättämiä tavoitteita, niin mielestäni on aivan oikein, että sitten lainsäädännöllä määrätään niistä erityisistä asiakysymyksistä. Nämä kuitenkin aivan oikealla tavalla linkittyvät isoihin tavoitteisiin ja yhteiskunnallisiin kysymyksiin, kuten vähähiilisyyteen ja ilmastonmuutoksen torjuntaan, ja keskittyvät näihin isoihin ongelmiin.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Vielä edustaja Korhonen, ja sen jälkeen otamme ministerin puheenvuoron.

15.07 **Timo V. Korhonen kesk:** Arvoisa puhemies! Ensinnäkin muistaessa haluan tietysti kiittää ministeriä kovasti siitä yhteistyöstä, mitä tämän prosessin aikana on eri tavoin pystytty tekemään. Tämä työprosessihan oli monella tavalla aika laaja, mutta erityisesti arvostin vahvasti sitä, että sitten itse työryhmässä, vaikka keskustelua käytiin aika laajasti, päädyttiin siihen, että työryhmän esitys on yksimielinen. Ja sitten varmaankin tämän laajan valmisteluprosessin myötä oli ilo huomata se, että lausuntokierroksella ja lausuntokierroksen pohjalta ei tullut mitään merkittäviä, isoja muutostarpeita tähän VAT-esitykseen.

Oli myös ilo huomata, että tuo ympäristövaliokunnan lausunto tukee tätä esitystä erinomaisella tavalla, ja täytyy kiittää myös sitä keskustelua, mitä tänään tässä salissa on käyty. Toki tässä keskustelunkin aikana muistelen, kun monessa puheenvuorossa tuli esille se, että maailma muuttuu näittenkin ympärillä hyvin voimakkaasti ja nopeasti, että vuonna 2008 edustaja Huovisen vetämässä ympäristövaliokunnassa arvioitiin valtakunnallisia alueittenkäyttötavoitteita ja todettiin jotenkin niin, että muutokset ympärillämme ovat niin mittavia, että laajempi uudistustarve on vain ajan kysymys. No, onhan tässä kymmenen vuotta nyt vierähtänyt, että on mielenkiintoista katsoa, missä vaiheessa seuraava uudistustarve sitten tulee. Kiitoksia ministerille.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ja vielä ministeri Tiilikainen, 3 minuuttia.

15.09 **Asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen:** Arvoisa puhemies! En tiedä, onko tässä enää kolmelle minuutille eväitä ja tarpeita, niin tyhjentävä keskustelu täällä salissa on käyty. Kiitän vielä kertaalleen työryhmää ja sen vetäjää Timo Korhosta valmistelutyöstä sekä valiokuntaa asian perusteellisesta läpikäynnistä ja tuomisesta tänne eduskunnan täysistunnon keskusteluun.

Tulkitsen, että näille valtakunnallisille alueidenkäyttötavoitteille, joita hallitus esittää, on laaja tuki tästä salista, miltei liikuttavan yksimielinen, jos näin juhlavasti haluaa sanoa. Niinpä velvollisuuteni on viedä tämä nyt pikapikaa valtioneuvoston periaatepäätöksiksi,

jotta näitten tavoitteitten ja linjausten perusteella sitten jatkossa kunnissa ja maakunnissa tuota tuiki tärkeää ja meidän kaikkien ihmisten elinympäristön viihtyvyyteen ja terveellisyyteen ja ylipäänsä Suomen kehittymiseen tarpeellista kaavoitustyötä viedään eteenpäin.

Tämä oli mielenkiintoinen, tämä huomio, minkä edustaja Korhonen poimi tuolta 2008 valiokunnan kannoista. [Susanna Huovinen: Ministerikin oli siellä!] — Kyllä, vielä muisti kantaa sinne, edustaja Huovinen, yhdessä pähkäilimme tulevaa. — Nyt kun mietitään, että milloin on sitten se seuraava hetki ja mitä tahtia maailma muuttuu, niin varmasti sitten, kun maankäyttö- ja rakennuslain kokonaisuudistus seuraavan kerran on pakettiin saatu, on taas aika miettiä, vastaavatko nämä valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet senhetkistä lainsäädäntöä. — Kiitän eduskuntaa hyvästä ja rakentavasta keskustelusta.

Riksdagen avslutade debatten.

Ärendet slutbehandlat.